

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Янковий О.Г.

(підпис)
“ ” _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему: «Шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві»
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету економіки і
управління підприємництвом

Іванова Аліна Леонідівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Бабій Олег Миколайович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ , ЇЇ СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	5
1.1. Поняття продуктивності праці і її сутність.....	5
1.2. Аналіз факторів, що впливають на продуктивність праці.....	10
1.3. Методи виміру продуктивності праці.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЦЕМЕНТ».....	30
2.1. Техніко - економічна характеристика господарської діяльності ТОВ «Цемент».....	30
2.2. Оцінка стану продуктивності праці на підприємстві ТОВ «Цемент».....	51
2.3. Інструментарій факторного аналізу в оцінці резервів підвищення продуктивності праці на підприємстві ТОВ «Цемент».....	57
РОЗДІЛ 3.ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЦЕМЕНТ».....	67
3.1. Скорочення адміністративного персоналу ТОВ «Цемент» за рахунок впровадження системи управління діяльністю диспетчерської служби.....	67
3.2. Введення автоматизованої системи управління технологічними процесами на ТОВ «Цемент».....	74
ВИСНОВКИ.....	82
Список використаних джерел.....	85
Додатки.....	90

ВСТУП

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується глибокими кризовими явищами та спадом виробництва на вітчизняних промислових підприємствах. Тому проблема підвищення продуктивності праці є головним чинником подолання економічного спаду, забезпечення стійкого і потужного зростання як економіки в цілому, так і рівня життя населення.

Актуальність дослідження В умовах сучасної ринкової конкуренції досягнення розвитку та переваг підприємства на ринку стає можливим при підвищенні ефективності його господарської діяльності, а саме за рахунок зростання продуктивності праці. Підвищення продуктивності праці — це складний процес, але він є економічно необхідним для підприємства і країни в цілому, оскільки сприяє розв'язанню багатьох економічних і соціальних проблем. Саме тому питання, пов'язані з продуктивністю праці та зростанням її рівня, залишаються завжди актуальними, вирішення яких є передумовою забезпечення конкурентоспроможності продукції, підвищення темпів розвитку економіки, рівня життя населення тощо.

Метою даної роботи є висвітлення теоретичних засад поняття продуктивності праці і здійснення оцінки її фактичного стану на підприємстві, розробка відповідних заходів щодо підвищення показника на ТОВ «Цемент».

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

1. вивчити та охарактеризувати сутність продуктивності праці;
2. дослідити основні підходи і методики до розрахунку продуктивності праці;
3. виявити основні фактори впливу на продуктивність праці;
4. надати загальну характеристику ТОВ «Цемент» як суб'єкта підприємницької діяльності, зазначити основні напрямки його діяльності;
5. зробити техніко-економічну характеристику господарської діяльності ТОВ «Цемент»;
6. проаналізувати фактичний стан продуктивності праці на ТОВ «Цемент»;

7. визначити основні напрями пошуку резервів продуктивності праці на підприємствах;
8. розробити практичні рекомендації щодо підвищення продуктивності праці на ТОВ «Цемент».

Об'єктом дипломної роботи є ТОВ «Цемент» на базі якого здійснюється дослідження.

Предметом дослідження є аналіз фактичного стану продуктивності праці та виявлення шляхів підвищення її на підприємстві ТОВ «Цемент».

Методи дослідження. Методологічну основу дипломного дослідження становлять наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених – економістів. Зокрема при написанні дипломної роботи були використані наступні сучасні методи дослідження: методи економічного аналізу (при оцінці фінансового становища підприємства), порівняльний аналіз (при здійсненні порівняння щодо господарської діяльності підприємства за останні три роки), факторний аналіз, та абстрактно-логічний і розрахунково-конструктивний методи.

Інформаційна база дослідження. При написанні дипломної роботи були використанні законодавчі і нормативні акти, навчальні економічні посібники вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали наукових конференцій і досліджень, матеріали періодичних видань, присвячені дослідженню даної теми, фінансові звітності ТОВ «Цемент» за 2013-2015 роки та сайт компанії.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю «Шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві».

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 9 додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 99 сторінки комп'ютерного тексту, основний зміст викладено на 85 сторінках, робота містить 25 таблиць та 17 рисунків.

ВИСНОВКИ

Метою даної роботи є висвітлення теоретичних засад поняття продуктивності праці і здійснення оцінки її фактичного стану на підприємстві, розробка відповідних заходів щодо підвищення показника на ТОВ «Цемент».

Ми виконали завдання, які були поставлені на початку нашого дослідження і отримали наступні результати.

В роботі розглянуто сутність поняття продуктивності праці, окреслено фактори впливу на нього. Було відібрано комплекс показників, які на погляд науковців і на наш погляд, вважаються основними для визначення продуктивності праці на підприємстві та оброблено методику розрахунку зростання продуктивності праці по техніко-економічних чинниках.

Об'єктом нашого дослідження став Одеський цементний завод, який у 2011 році став частиною великого міжнародного будівельного холдингу CRH Group. Сьогодні група CRH представлена в 35 країнах світу, її команда включає 76000 чоловік, оперуючи в Америці, Європі, Азії та Австралії. ТОВ «Цемент» - це молоде підприємство, але воно вже має достатній досвід роботи, для того щоб постійно збільшувати частку долі ринку, на якому функціонує, адже на сьогодні його виробнича потужність становить 0,5 млн тонн цементу в рік.

Аналіз господарської діяльності показує, що підприємство має високий чистий дохід, добрі фінансові результати від операційної діяльності. Проте через інші фінансові витрати, про склад яких ми не знаємо, підприємство має на балансі збиток. Рентабельність виробництва та реалізованої продукції, має добрі показники, що мають тенденцію до росту. Собівартість та витрати на 1 грн. реалізованої продукції також мають тенденцію до зниження. Показники фондівіддачі та матеріалівіддачі говорять про нормальне функціонування підприємства. Фондомісткість та матеріаломісткість тримають тенденцію до зниження, продуктивність праці збільшується. Всі ці показники демонструють нам стабільну, позитивну, ефективну господарську діяльність підприємства,

проте відсутність власного капіталу та функціонування за рахунок позикового, вказує на фінансову залежність та не стійкість.

Ключовим фактором успіху компанії на ринку є висококваліфікований персонал, що працює як один злагоджений механізм, орієнтований на результат. Ми провели аналіз використання персоналу і визначили, що з кожним роком зменшується чисельність персоналу, в результаті цього зменшується і фонд заробітної плати, що є для нас позитивною зміною. Рівень використання фонду робочого часу перебуває у приблизно стабільному стані, але втрати робочого часу постійно скорочується. В ході проведення аналізу ми виявили, що тенденція зміни продуктивності праці є позитивною. Виробітка протягом трьох років стабільно збільшується, а зворотній показник трудомісткості демонструє зменшення витрат часу на створення 1 тис. грн. товарної продукції.

Наступним етапом нашого дослідження була оцінка резервів підвищення продуктивності праці на ТОВ «Цемент». Ми виповнили її завдяки інструментарію- факторний аналіз. В результаті розкладання резервів не було виявлено, але ми звернули свою увагу, що обидва фактори являються значими для продуктивності праці, адже вони впливають на підвищення показника. В нашому випадку фондівіддача більш позитивно вплинула на продуктивність і показала більше результат, ніж фондоозброєність. Запропонували розглянути ще одну факторну модель та з отриманих результатів зробили висновок, що у підприємства є резерви для підвищення ефективності роботи, а надалі і підвищення її продуктивності праці шляхом скорочення показників чисельності працівників підприємства і долі робочих в цій чисельності.

Після проведення факторного аналізу, ми звернули увагу на те, що у декількох відділах багато спеціалістів, які виконують роботу на окремих маленьких ділянках, наприклад, комерційний відділ та відділ збуту, бухгалтерія. Було вирішено, що краще зосередити в руках одного працівника декілька ділянок і скоротити обов'язки персоналу за допомогою автоматизації. Отже, була запропонована автоматизована систему управління (АСУ)

діяльністю диспетчерської служби «L-express», адже вона зменшила кількість відповідальних за операції, які пов'язані зі збутом продукції та полегшила роботу багатьох відділів в загалом, а це у свою чергу привело до збільшення операційного прибутку на підприємстві, зменшенню фонду заробітної плати і, в свою чергу, збільшенню продуктивності праці адміністративного персоналу.

Щодо зменшення чисельності промислово виробничого персоналу, то було запропоновано запровадити автоматизовану систему контролю і управління прийомом і відвантаженням цементу споживачам (АСУТП «Елеватор»), яка призначена для виключення людського фактора з технологічних процесів прийому і відвантаження цементу, для виключення несанкціонованого доступу до операцій завантаження і відвантаження цементу, а також для обліку кількості прийнятого і відпущеного цементу.

Обґрунтувавши доцільність запропонованих пропозиції, можемо зробити висновок, що ідея залучити до дії наведені заходи є цікавою, актуальною і насамперед прибутковою. Адже при запровадженні комплексу заходів простежується позитивний річний економічний ефект і термін окупності додаткових капіталовкладень менше існуючої норми

Розглянувши фінансовий стан ТОВ «Цемент», ми можемо твердо зазначити, що компанія є лідером на ринку Одеської області, а також активно розвиває ринки сусідніх областей. В даний час ТОВ «Цемент» є одним з найсучасніших підприємств галузі, яке пропонує продукцію високої якості, бореться з реалізацією фальсифікованого цементу на українському ринку, а також будує тісні взаємовигідні і засновані на довірі стосунки зі своїми клієнтами. ТОВ «Цемент» - добре функціонуюче підприємство, з великими можливостями вже сьогодні, та перспективами у найближчому майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данилюк поскаржився у Вашингтоні на низьку продуктивність праці Українців [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Дзеркало тижня. Україна. — Режим доступу: <http://region.odessa.gov.ua/Webpage.aspx?sect=Page&IDPage=2184&id=313>
2. Шляхи підвищення продуктивності та результативності праці на підприємстві [Електронний ресурс] / Р. В. Янковой, Т. С. Харченко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 1 (6). – С. 23-26. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2013/n1.html>
3. Ведернікова М. Д. Нормування праці: навч. посібник / М. Д. Ведернікова, О. О. Чернушкіна. – Львів : Науковий світ – 2000. - 2011. – 372 с.
4. Буряк П. Ю. Економіка праці й соціально-економічних відносини: навч. Посібник / П. Ю. Буряк, Б. А. Карпінський, М. І. Григорєва. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. - 440 с.
5. Завіновська Г. Т. Економіка праці: навч. посіб. / Г. Т. Завіновська. — [3-тє вид., без змін]. — К. : КНЕУ, 2007. — 304 с.
6. Семикіна М. В. Продуктивність праці: методологія вимірювання, передумови зростання [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/70.pdf.
7. Бондар Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. / Н. М. Бондар. — К.: Видавництво А.С.К., 2007. — 400 с.
8. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навч. посіб. / [А. В. Мерзляк, Є. П. Михайлов, М. Х. Корецький, Г. О. Михайлова]. — К. : Центр навчальної літератури, 2005. — 240 с.
9. Шваб Л. І. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л. І. Шваб. — [2-ге вид.]. — К. : Каравела, 2005. — 568 с.
10. Метеленко Н. Г. Економіка підприємства: основи теорії та практики: навч. посіб. / Н. Г. Метеленко. — Дон.: ТОВ «Юго-Восток, ЛТД»,

2008. — 222 с.

11. Гетьман О. Економіка підприємства: навч. посіб. / О. Гетьман, В. Шаповал. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 487 с.

12. Морщенок Т. С., Луц И. Л. Производительность труда: экономическая сущность и факторы ее повышения на предприятии [Электронный ресурс] / Т. С. Морщенок, И. Л. Луц // Вісник Запорізького національного університету. – 2014. - №2 (22). – Режим доступу: [file:///C:/Users/F5/Downloads/Vznu_eco_2014_2_9%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/F5/Downloads/Vznu_eco_2014_2_9%20(2).pdf)

13. Мерзляк А. В. Економіка праці і соціально-трудоі відносини : навч. посіб. / А. В. Мерзляк, Є. П. Михайлов, М. Х. Корецький, Г. О. Михайлова. — К. : Центр навчальної літератури, 2005. — 240 с.

14. Маркс К. Заработная плата, цена и прибыль // К. Маркс, Ф. Энгельс Сочинения. – 2-е изд. – М. : Изд-во АН СССР. – Т. 16. – 768 с.

15. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства : навч.посібник / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погріщук . – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 304с.

16. Криворучкіна О. В. Систематизація факторів зростання продуктивності підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Криворучкіна // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2011. – № 5 (50). – Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/Nvpushk_2011_5_43.pdf

17. Водомеров Н. Факторы роста производительности труда / Н. Водомеров. – Рига : Лиесма, 1967. – 121 с.

18. Костин Л. А. Производительность труда и технический прогресс / Л. А. Костин – М. : Экономика, 1974. – 255 с

19. Роль финансов и кредита в повышении производительности труда / А. Г. Грязнова, М. С. Атлас, Д. С. Моляков. – М. : Финансы и статистика, 1990. – 224 с.

20. Єлець О. П. Продуктивність праці: роль, сутність та чинники / О. П. Єлець, М. О. Глазкова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2011. – С. 351–356.

21. Райская Н. Н., Френкель А. А., Молостов В. С. Некоторые проблемы теории статистики и статистических исследований : сб. тр. МЭСИ. – М. : МЭСИ, 1971. – 160 с.

22. Пікуліна Н. Ю., Филиппович А. С. Матеріально-технічні фактори впливу на підвищення продуктивності праці на підприємстві / Н. Ю. Пікуліна, А. С. Филиппович // Економічний простір. – 2015. - № 102. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/ecpros_2015_102_21.pdf

23. Танасієнко Н. П. Класифікація факторів та резервів продуктивності праці [Електронний ресурс] / Н. П. Танасієнко // Інфраструктура ринку. – 2016. – № 2. – Режим доступу: http://market-infr.od.ua/journals/2016/2_2016_ukr/53.pdf

24. Турченко М. О. Планування діяльності підприємства: підручник / М. О. Турченко. - К. : Професіонал, 2004. - 320 с.

25. Лелюк Ю. В. Напрямки підвищення продуктивності праці на підприємстві [Електронний ресурс] / Ю. В. Лелюк // Економіка і менеджмент культури. - 2013. - № 1. - С. 89 - 92. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ekmk_2013_1_20

26. Долюк А. В. Сутність продуктивності праці та шляхи її зростання [Електронний ресурс] / А. В. Долюк // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. – 2014. - № 2. – С. 54. – Режим доступу: file:///C:/Users/USER/Downloads/boaa_2014_2_8.pdf

27. Акулов М. Г. Економіка праці і соціально трудові відносини / М. Г. Акулов, А. В. Драбаніч, Т. В. Євась : Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 328с.

28. Удосконалення показників виміру продуктивності праці [Електронний ресурс] / І. Ю. Герасимова // Економічний вісник НГУ. – 2008. - № 3. – С. 43 - 47. – Режим доступу: [file:///C:/Users/F5/Downloads/Vonu_econ_2013_18_3\(3\)_7.pdf](file:///C:/Users/F5/Downloads/Vonu_econ_2013_18_3(3)_7.pdf)

29. Покропивного С. Ф. Економіка підприємства: підручник / С. Ф. Покропивний. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.

30. Єгунов Ю. А. Методичні вказівки до виконання практичних

завдань / Ю. А. Єгупов. –К.: Одеса: ОДЕУ, Ротапринт, 2007. – 42 с.

31. Дейнеко Л. В. Перспективи посткризового розвитку вітчизняного ринку будівельних матеріалів /Л. В. Дейнеко,Е. І. Шелудько // Економічний вісник університету. – 2012. - № 13/3. – С. 94-100.

32. Сайт ТОВ «Цемент [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.odessacement.com.ua/ru>

33. Форма №1 «Баланс» за 2013 – 2015 роки

34. Форма №2 «Звіт про фінансові результати» за 2013 – 2015 роки

35. Форма 1-ПВ «Звіт з праці» за 2013 – 2015 роки

36. Використання методу нечітких множин для діагностики ризику банкрутства підприємства [Електронний ресурс] / Л. В. Старченко, О. В. Старовойт, І. І. Семидоцька // Механізм регулювання економіки. - 2012. - № 3. - С. 83 - 91. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/Mre_2012_3_11.pdf

37. Олексенко Р.І. Управління продуктивністю праці на підприємствах // Агросвіт.– 2010.– №11. – С. 46–48.

38. № 6 – ПВ «Про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання» за 2013 – 2015 роки

39. Овсюк Н. В. Економічний аналіз продуктивності праці як засіб управління ефективністю виробництва [Електронний ресурс] / Н. В. Овсюк // Вісник Запорізького національного університету. - 2014. - № 3(23). - С. 21 - 30. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/Vznu_eco_2014_3_5.pdf

40. Чернушкіна О.О. Підвищення продуктивності праці як передумова зростання виробництва // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2013. – № 5, т.1. – С.45-46

41. Козар В. В. Ефективність використання трудового потенціалу за умов модернізації економіки [Електронний ресурс] / В. В. Козар //Сучасні питання економіки і права. - 2014. - № 1. - С. 33 - 38. - Режим доступу: file:///C:/Users/F5/Downloads/Sper_2014_1_8.pdf

42. Богиня Д. П. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці [Електронний ресурс] / Д. П. Богиня. — Режим доступу:

<http://library.if.ua/book/40/2690.html>.

43. Внедрение АСУ как способ повышения экономической эффективности предприятия // Журнал ИСУП [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://isup.ru/articles/5/?SECTION_ID=5&PAGEN_1=3

44. Череп А. В. Економічний аналіз: навч. посіб. – К.:Кондор, 2005. – 160 с.

45. Янковий О. Г. Детерміновані моделі факторного економічного аналізу / Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону : Монографія // За заг. ред. А. З. Підгорного. – Одеса : Атлант, 2012. – С. 125-143.

46. Янковий О. Г. Математичні методи факторного економічного аналізу на базі мультиплікативних моделей / О. Г. Янковий // Сучасні технології. управління. підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи : матер. 6-ї міжнар. наук.-практ. конф. 31 березня – 1 квітня 2011 р. – Одеса, ОНУ, 2011. – С.217-221.

47. Дієсперов В.С. Продуктивність праці – критерій стану і спроможності господарства // Україна: аспекти праці.– 2008.– №3. – С. 41–45

48. Богданова Т. І. Планування та аналіз трудових показників: навч. посіб. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. – 196 с.

49. Дробишева О. О. Напрями підвищення ефективності виробництва промислового підприємства: [Електронний ресурс] / О. О. Дробишева, Ю. А. Савченко. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_5_078.pdf

50. Ставки податку на прибуток підприємств, встановлені з 01.01.2017 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Державної фіскальної служби України. – Режим доступу: <http://dp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-308277.html>